

УДК 631.147:339.13.021(100)

Л.В. Породіна, канд. екон. наук

Донецький національний університет економіки
і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
м. Донецьк, Україна,
e-mail: porodina-lyudmil@bk.ru

СУЧАСНИЙ СТАН РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ БЕЗПЕЧНОГО ПРОДОВОЛЬСТВА: СВІТОВИЙ ДОСВІД

L.V. Porodina, Cand. Sc. (Econ.)

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhayilo Tugan-Baranovsky, Do-
netsk, Ukraine, e-mail: porodina-lyudmil@bk.ru

THE CURRENT STATE OF MARKET REGULATION OF SAFE FOOD: GLOBAL EXPERIENCE

Мета. Метою статті є нагальна потреба вивчення світового досвіду виробництва безпечного продовольства, що безперечно сприятиме подальшому ефективному розвитку ринку безпечного продовольства в Україні та зміцнить економічні позиції нашої країни в світовій економіці.

Методи. У процесі дослідження використовувалися методи логічного аналізу, діалектичного, комплексного системного підходу (у процесі дослідження науково-методичної бази); діалектичний метод (під час розгляду й аналізу чинників регулювання ринку у взаємозв'язку й розвитку).

Результати. Проаналізовано сучасний стан регулювання світового ринку безпечного продовольства, окреслено основні чинники гальмування розвитку українського ринку безпечного продовольства та визначено основні напрямки його розвитку.

Наукова новизна. Доведено, що вдосконалення інформаційно-аналітичної системи моніторингу формування і розвитку ринку безпечного продовольства шляхом гармонізації зі світовим законодавством сприятиме визначенню основних напрямків розвитку ринку безпечного продовольства в Україні.

Практична значущість. На підставі дослідження сучасного стану ринку безпечного продовольства, що проводилось, запропоновано рекомендації щодо стратегій розвитку підприємств в умовах еколого-економічного розвитку України.

Ключові слова: ринок безпечного продовольства, органічне виробництво, екологічне господарство, гармонізація світового законодавства.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Значною та невід'ємною частиною української економіки на сьогодні є виробництво продуктів харчування та екологічна безпека середовища, у якому вони виробляються. Природні ресурси України створюють надійні засади для вирощування безпечної сировини. Проте, виробничі потужності, що існують, залишаються доволі низькими. У 2005 р. Україна взагалі перетворилася суто на імпортера продукції сільського господарства. Основними причинами переважання імпорту над експортом стали недостатня конкурентоспроможність українських товарів, недотримання міжна-

родних стандартів якості та безпечності харчових продуктів, а також перешкоди в торгівлі, що лежать у правовій і практичній площині.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Усі зазначені чинники обумовили необхідність інтенсивного розвитку й регулювання сучасного ринку безпечного продовольства, в основі якого лежить органічне (екологічне) виробництво. Хоча органічна продукція й досі орієнтована на експортні ринки споживання держав Євросоюзу та Північної Америки, однак за останні три роки спостерігається зростання обсягу внутрішнього ринку її споживання. За 2008-2011 рр. він зріс у 8,4 разу. Але у світовому виробництві безпечної органічної продукції Україна займає лише 21 місце [1].

У той час, коли на світовому ринку постійно йде процес гармонізації та уніфікації нормативної бази екологічного агровиробництва, а більшість європейських країн успішно вирішують багато організаційних, фінансових та інших проблем з урахуванням накопиченого досвіду, у нашій країні, на жаль, немає принципового рішення з цього питання.

Метою статті є нагальна потреба вивчення світового досвіду виробництва безпечного продовольства, що безперечно сприятиме подальшому ефективному розвитку ринку безпечного продовольства в Україні та зміцнить економічні позиції нашої країни в світовій економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Категорія якості і безпеки харчових продуктів сьогодні є однією із центральних проблем формування продовольчої безпеки будь-якої держави. У кожній державі ринок безпечного продовольства має свою назву відповідно до технології виробництва. Так, безпечні продукти в Австрії, Німеччині, Швейцарії, Італії та Франції позначаються як біологічні (BIO-продукти); у Швеції, Норвегії, Данії та Іспанії – екологічні (ECO – продукти); в Австралії, Англії, США, Грузії та Росії – органічні (ORGANIC – продукти); у Канаді – органічні, біодинамічні продукти; у Фінляндії – природні, натуральні продукти, а в Естонії – як екологічно чисті.

У Європі продукти «Organic» (органічні) виробляють відповідно до стандартів «Загальноєвропейської угоди з органічного виробництва сільськогосподарської продукції № 2092/91 від 24 червня 1991 р.». (З 2009 р. в ЄС діють нові директиви з органічного виробництва 837/2007 і 889/2008). Основою американських стандартів, як і раніше, залишається «Акт про органічне виробництво продуктів харчування», прийнятий у 1990 р.

Основна мета стандартів «Organic» – забезпечувати максимальну «чистоту» продуктів – відсутність шкідливих хімічних сполук і ГМО – і максимальну ефективність їх харчової цінності: повноцінних білків, складних вуглеводів, жирів природних, вітамінів, мікроелементів, ензимів, клітковини.

Органічні господарства не застосовують хімічні добрива, гербіциди, пестициди, інсектициди, фунгіциди. Для боротьби з шкідниками використовують біологічні та фізичні методи, природні перешкоди. Родючість ґрунтів підтримують правильною сівозмінною і внесенням органічних добрив. Багато роботи виконують вручну, щоб не завдати шкоди рослинам і ґрунту.

Стандарти «Organic» для тваринництва передбачають максимальне задоволення природних поведінкових потреб кожного виду. Основа змісту – віль-

ний випас. А якщо в силу погодних умов тварин доводиться тримати в закритих приміщеннях, передбачена норма площі на кожну особину, що дозволяє їй реалізувати природні рухові потреби. Тварин годують тільки сертифікованим органічним рослинним кормом; їм ніколи не вводять ні гормони, ні антибіотики. Хворих тварин тримають окремо від здорових і лікують гомеопатичними засобами.

Переробляють органічну сировину щадними способами, максимально зберігаючи всі поживні якості. Повністю заборонені: хімічне рафінування і дезодорування, гідрогенізація, радіаційне опромінення, штучні консерванти, покращувачі смаку, підсолоджувачі, ароматизатори, штучна мінералізація і вітамінізація, генетично модифіковані інгредієнти [2].

Для присвоєння продукту статусу «органічний» контролюючі органи інспектують кожен етап його шляху «від поля до прилавка»: посівний матеріал, сільськогосподарські угіддя та агротехнічні прийоми, зберігання, перероблення, упакування. Навіть продавець – оптова компанія чи магазин – зобов'язаний отримати сертифікат, що підтверджує його статус як дистриб'ютора органічних продуктів [3].

У наш час в Європі перебуває чверть всіх органічних сільськогосподарських угідь світу (7,4 млн га), щорічне зростання становить близько 7 %. Італія, Іспанія, Німеччина, Великобританія і Франція в сумі надають більше 50 % усіх органічних сільськогосподарських земель Європи.

Сьогодні у світі обсяг продажу органічних продуктів становить 1-3 % від загального обсягу продажів продуктів харчування в світі, щорічні темпи зростання в розвинених країнах становлять 20-30 %. Основні причини цього явища криються в наступному:

- екологічні харчові кризи останнього десятиліття (епідемія коров'ячого сказу, епідемія ящера, пташиний грип тощо) і зростання недовіри до звичайних продуктів;

- громадські хвилювання з приводу шкоди генно-модифікованих компонентів, що містяться в продуктах харчування.

Уряди розвинених країн активно підтримують ековиробництво через те, що воно сприяє зміцненню внутрішнього ринку, збільшенню експорту і допомагає вирішити економічні й екологічні проблеми. Сьогодні 32 країни світу мають повністю затверджені стандарти на екологічно чисту продукцію, 9 країн займаються впровадженням стандартизації, 15 країн – розробленням таких стандартів.

Більшість ринків екологічної продукції Європейського Союзу або США сформувалися внаслідок встановлення і під безпосереднім впливом Директив, які визначають необхідні вимоги до продукції, методів її виробництва і дозволяють маркувати її як «екологічна» («органічна», «біологічна», «біоорганічна», «біодинамічна», «біо», «еко»). Директиви або стандарти – це та основа, та законодавча база, яка визначає «рамкові умови» функціонування ринку екологічної продукції, діяльності систем сертифікації, аудиту.

Головні типи екологічних стандартів можна узагальнити так:

- а) міжнародні приватні або міжурядові рамкові стандарти, такі як Міжнародні стандарти базисні ІФОАМ (IFOAM) або Харчовий кодекс;

б) основні діючі стандарти або директиви, такі як Директиви ЄС (ЄЕС) № 2092/91 або Американська національна органічна програма (USDA).

в) приватні стандарти екологічного виробництва, такі як Деметр (Demeter), Натурланд (Naturland), Біоланд (Bioland), ГЕА (Geae), Ековін (Ekowin) тощо.

Серед міжнародних рамкових стандартів (а) особливої уваги заслуговують базисні стандарти ІФОАМ. Їх мета – гармонізувати різні програми сертифікації шляхом створення універсальних рамкових умов для екологічних стандартів у всьому світі. На цей час при сертифікації вони не можуть використовуватися безпосередньо, а для екологічних підприємств тропічних країн не є важливими. Однак вони можуть бути корисними для розуміння, лежать в основі принципів і версій усіх програм екологічної сертифікації в усьому світі.

Основні чинні стандарти (в) регулюють певні екологічні ринки, тобто визначають основні мінімальні «екологічні» вимоги, які повинні бути виконані відносно продукції і процесу її виробництва відповідно до маркування та відповідним ринком.

Сертифікація органічної продукції спрямована на методи й засоби як сільськогосподарського виробництва, так і перероблення сировини, виготовлення харчових продуктів та їх доставку споживачеві. Але світовий досвід показує, що держава підтримує той чи інший проект тільки тоді, коли він починає приносити гроші, стає частиною економіки [4; 5].

На міжнародній арені рух за органічні продукти харчування подано Міжнародною федерацією на підтримку органічного сільського господарства (IFOAM), головними постулатами якої є:

- раціональне використання і «мирне» співіснування з природними екосистемами;
- робота за принципом закритої системи (кругообіг органічної речовини і поживних елементів);
- прагнення уникати всіх форм забруднень, що виникають в результаті впровадження технологічних прийомів у сільськогосподарському виробництві;
- підтримування і посилення родючості ґрунтів і тваринницького відтворення в довгостроковій перспективі і т. ін.

На цей час органічне сільське господарство розвивається більш ніж в 120 країнах світу. При цьому Італія лідирує за кількістю сертифікованих господарств – більше 60000. В Австралії загальна площа земель, що перебуває на різній стадії сертифікації, перевищує 7 млн га. Ринок екопродукції в Європі на сьогодні є досить великим, і з кожним роком він постійно зростає. Падіння обсягів не було протягом останніх 20 років, відзначалися лише стабільні періоди. Піки зростання – до 50-100 % – спостерігаються після гучних екологічних подій, скандалів, після Чорнобильської катастрофи, епізоотичних проблем, пов'язаних із коров'ячим сказом, курячим грипом тощо. Тобто екологічна проблема має вплив не тільки на конкретний сегмент, в якому вона відбулася, а й на весь споживчий ринок у цілому [6].

Із загального обсягу сільськогосподарської продукції Європейського Союзу органічні продукти становлять 3,2 %. Ринкова частка продуктів, виробле-

них із дотриманням вимог, що пред'являються до органічних продуктів, варіюється від 1 до 2 %.

Згідно з аналітичним звітом Департаменту консалтингу РБК «Ринок біопродукції», у 2008 р. ємність світового ринку біопродукції оцінювалася в 36,4 млрд євро, або \$ 46,1 млрд, причому з 2000 р. вартість цього ринку зросла більш ніж у 3 рази.

На країни Європи припадає 53 % ринку – 19,3 млрд євро, частка США становить 43 % – \$ 15,6 млрд, а частка інших країн світу – близько 4 %.

Світова фінансова криза внесла свої корективи в динаміку зростання ринку, який дещо сповільнився – до 8-12 % на рік, залежно від країни й ємності її ринку. За вартістю обороту біопродукції в Європі домінують ФРН, Великобританія, Франція та Італія.

Розвиток екологічного сільського господарства і внутрішніх ринків органічної продукції в Україні й інших країнах СНД помітно відстає, порівняно з іншими європейськими ринками. У той же час зусилля є цілком очевидними, і можна говорити про певні результати в цій сфері [7; 8]. До основних чинників, які гальмують розвиток екологічного сільського господарства і ринку органічних товарів в Україні, можна віднести наступні:

- відсутність концепції і нормативної бази екологічного сільського господарства;
- недостатня ініціатива з боку тих регіонів України, де є найбільш сприятливі умови для розвитку екологічного сільського господарства;
- стихійні і нескоординовані ініціативи ряду приватних організацій, фондів, підприємств, фірм, що сприяють формуванню органічного ринку;
- відсутність державної підтримки агровиробників, без якої можуть отримати розвиток лише одиничні екологічні агропідприємства, що є недостатнім для формування дієвої регульовальної системи;
- «нишевий» характер пропозиції імпорتنих органічних продуктів із боку обмеженої кількості елітних супермаркетів за відсутності спеціалізованих магазинів;
- стихійний розвиток основних роздрібних мереж у країні, які не усвідомлюють необхідності диверсифікувати імпорт органічної продукції в країну;
- слабка соціальна реклама і недостатня інформаційна робота в засобах масової інформації з населенням і, як наслідок, нерозуміння багатьма агропідприємствами сутності екологічного сільського господарства, а споживачами – переваг біопродукції;
- невирішеність багатьох інших проблем аграрного ринку;
- великий відсоток малозабезпеченого і бідного населення, нестабільне положення середнього класу, посилене кризою.

У нашій країні є відсутньою нормативна база для розвитку екологічного сільського господарства і його інфраструктури, відсутня процедура сертифікації по всьому технологічному ланцюжку, що для України є принципово новим, не згадуються і незалежні органи контролю. Без цих ключових елементів і за відсутності нормативної бази в країні неможливо створити працездатну систему екологічного сільського господарства і біовиробництва. Не меншого значення

має і система державної підтримки агровиробників, яка є особливо необхідною на стадії конверсії від звичайного сільського господарства до екологічного виробництва.

Починаючи з 2012 р. спостерігається активізація законодавчих ініціатив у секторі ринку органічної продукції. Урядовий законопроект Кабінету Міністрів «Про принципи органічного виробництва» № 9707-1 став другим після депутатського «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини». Ці документи визначають правові, економічні та соціальні засади ведення органічного виробництва сільськогосподарської продукції, а конкретно – продуктів харчування.

До цього часу для багатьох вітчизняних сільгоспвиробників незрозумілим залишається питання про суть і методи екологічного контролю по всьому технологічному ланцюжку. Це пов'язано з тим, що вони завжди мали справу тільки з контролем за наслідками господарської діяльності. Для подолання нерозуміння необхідна велика роз'яснювальна робота з боку всіх зацікавлених гравців ринку і позитивна інформація в засобах масової інформації про ті вітчизняні сільгосппідприємства, які успішно пройшли такий контроль.

Разом із тим існують об'єктивні інституційно-правові, фінансово-економічні і соціально-психологічні проблеми, які створюють перешкоди і вимагають уваги і вирішення:

- відсутність законодавчої бази, зокрема базового закону щодо органічного сільського господарства і сертифікації органічної продукції;
- необхідність створення інституційної інфраструктури, перш за все сертифікаційних установ, асоціацій виробників органічної продукції і відповідної торгової мережі; потреба в інтеграції в міжнародні структури, що існують, для полегшення доступу на зовнішні ринки; брак інформаційно-консультаційного забезпечення і компетентних дорадчих служб;
- відсутність державної підтримки на період переходу до органічного агровиробництва; можливі фінансові втрати під час конверсії і зміни кон'юнктури ринку; додаткові витрати на технічне переобладнання;
- необхідність зміни стереотипів; брак екологічного мислення та освіти; інноваційна пасивність управлінських структур; високий рівень бідності населення.

В Україні вже існує категорія людей (до 5 % населення), перш за все у великих містах, які мають вказану мотивацію до споживання органічних продуктів і готові платити за них вищу ціну. Ця група споживачів створює початкову нішу для органічної продукції в Україні, таким чином, для формування внутрішнього ринку такої продукції.

Україна має великий потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції та її реалізації шляхом експорту, а також в середньостроковій перспективі для її постачання на внутрішній ринок [9]. Разом із тим органічне сільське господарство сприятиме вирішенню ряду актуальних проблем, які існують в аграрному виробництві України та її сільських районах.

Проте, як показує багаторічний досвід і за кордоном, і в Україні, якщо дійсно дотримуватися технології, чітко витримувати режими харчування і вміс-

ту, застосовувати якісні корми, альтернативне виробництво може бути не нижче, а навіть значно вище за нижчої собівартості продукції [10].

За умови належного впровадження сучасних агроекологічних технологій подальшому розвитку внутрішнього ринку в Україні в середньостроковій перспективі сприятиме зростання конкурентоспроможності органічної продукції, яке відбуватиметься шляхом:

- поступового зростання природної продуктивності органічного аграрного виробництва;
- істотного зниження виробничих витрат – відмови від застосування дорогих хімікатів і зменшення енергоємності виробництва, зокрема мінімізації потреб у пальному;
- підвищення самодостатності і скорочення залежності виробників від не вигідних умов зовнішнього фінансування.

Здатність України витримати відповідність міжнародним стандартам і бути конкурентоздатною на світовому ринку екологічно чистої продукції є достатньо високою. Це обумовлено наступним:

1. Окремі українські культури слабо культивуються на Заході або не вирощуються зовсім, а деякі вітчизняні, наприклад, дикорослі ягоди, гриби, лісові горіхи, лікарські рослини – просто не мають світових аналогів. За оцінками експертів, розвиток української індустрії екологічно чистого сільського господарства є перспективним в таких напрямках, як екологічне рослинництво, насінництво, виробництво технічних культур і ринок дикорослих рослин.

2. Жорсткіші, ніж на Заході, державні стандарти для звичайних українських продуктів. Кількість мінеральних і органічних добрив, що використовуються в нашій країні, у десятки разів менше, ніж у багатьох розвинених країнах, наприклад, у 11 разів менше, ніж у США, в 23 рази менше, ніж в Китаї. Крім того, в Україні використовується значно менше засобів хімічного захисту від різних шкідників і хвороб на полях. У даному випадку цей факт набуває позитивного значення: у вітчизняних продуктах харчування значно менше хімії, ніж в імпортованих, що робить їх бажанішими як на внутрішньому російському ринку, так і на міжнародному.

3. Величезні запаси земель в Україні: упровадження екологічних систем потрібно здійснювати на величезних площах, погоджуючи з великою кількістю дрібних власників. Стійкість екосистем якраз і визначається різноманітністю біологічних видів і площею території. Чим більше територія, чим різноманітніше флора і фауна, тим стійкіше система до шкідливих дій антропогенного і техногенного чинника.

Висновки

Дослідження, що проводилось в роботі, дозволяє зробити низку висновків.

Для всіх розвинених країн світу є характерною одна загальна риса – орієнтація на стимулювання внутрішнього ринку безпечної продукції.

Для країн Східної Європи і країн, що розвиваються, є характерним експортний характер розвитку ринку екологічно чистої продукції. У першу чергу, це пов'язано з низьким рівнем життя і недостатньою екологічною свідомістю населення.

Загалом можна говорити про значний потенціал розвитку безпечного виробництва в Україні внаслідок нижчого рівня техногенного розвитку і забруднення навколишнього середовища, а також дешевшої собівартості виробництва екопродукції.

В Україні поки що рано говорити про значні обсяги ринку безпечних продуктів, але вже сьогодні можна з упевненістю говорити про формування цього ринку і його перспективи розвитку.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розроблення основних стратегій перспективного розвитку та регулювання ринку безпечного продовольства в Україні.

Список літератури / References:

1. Бабенко І. Виробництво органічних продуктів [Електронний ресурс] / І. Бабенко // Діловий вісник. – 2012. – № 01(212). – Режим доступу: <<http://www.ucci.org.ua/synopsis/dv/2012/dv1201112.ua.html>>.
Babenko, I. (2012), “Manufacturing of organic products”, *Dilovyi visnyk*, no. 01(212), available at: www.ucci.org.ua/synopsis/dv/2012/dv1201112.ua.html.
2. Альберт Гор будет развивать «зеленые технологии» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.greenparty.ua/ru/news/world/world-news_17992.html>.
“Albert Gor will develop «green technologies»”, available at: www.greenparty.ua/ru/news/world/world-news_17992.html.
3. Правила для производителей сертифицированной органической продукции [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <<http://organic.com.ua/ru/homepage/2010-01-26-13-44-34?showall=1>>.
“Norms for manufacturers of certified organic production”, available at: <http://organic.com.ua/ru/homepage/2010-01-26-13-44-34?showall=1>.
4. Шубін О.О. Продовольча безпека в контексті соціально-екологічних проблем: монографія / О.О. Шубін, В.Д. Малигіна. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – 232 с.
Shubin, O.O. and Malyhina, V.D. (2010), *Prodovolcha bezpeka v konteksti sotsialno-ekolohichnykh problem* [Food safety in terms of social-ecological problems], monograph, DonNUET, Donetsk, Ukraine, 232 p.
5. Балабанов В.С. Продовольственная безопасность: международные и внутренние аспекты / В.С. Балабанов, Е.Н. Борисенко. – М.: Экономика, 2002. – 544 с.
Balabanov, V.S. and Borisenko, Ye.N. (2002), *Prodovolstvennaya bezopasnost: mezhdunarodnyye i vnutrenniye aspekty* [Industrial safety: international and internal aspects], Ekonomika, Moscow, Russia, 544 p.
6. Азарян Е.М. Международный маркетинг / Е.М. Азарян. – К.: ИСМО МО Украина, Студцентр, 1998. – 192 с.
Azarian, Ye.M. (1998), *Mezhdunarodnyi marketing* [International marketing], ISMO MO Ukraina, Studtsentr, Kiev, Ukraine, 192 p.
7. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України: [від 24 червня 2004 р. № 1877-IV] // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 49. – С. 527.

- Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine “About state support of agriculture in Ukraine”, no. 1877-IV, *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, no. 49, p. 527.
8. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванню й використанню генетично-модифікованих організмів: Закон України: [від 9.02.2010 р. № 22] // Офіційний вісник України. – 2010. – 15 лютого. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine “About state system of biological safety by creation, testing, transportation and usage of genetically-modified organisms”, no. 22, *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, February 15.
9. Малигіна В.Д. Концептуальні аспекти соціально-екологічного розвитку агропродовольчого ринку. Європейський вектор економічного розвитку / В.Д. Малигіна // Збірник наукових праць ДУЕП. – 2008. – Вип. 2 (5). – С. 124-132. Malyhina, V.D. (2008), “Conceptual aspects of social-ecologic development of agricultural production market. European vector of economic development”, *Zbirnyk naukovykh prats DUEP*, Issue 2 (5), pp. 124-132.
10. Об органическом земледелии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <<http://blogger.com.ua/2009/04>>. “About organic crop farming”, available at: <http://blogger.com.ua/2009/04>.

Цель. Цель статьи состоит в исследовании современного состояния регулирования рынка безопасного продовольствия в мировой экономике и Украине.

Методы. В процессе исследования использовались методы логического анализа, диалектического, комплексного системного подхода (при исследовании научно-методической базы); диалектический метод (при рассмотрении и анализе факторов регулирования рынка во взаимосвязи и развитии).

Результаты. Проанализировано современное состояние регулирования мирового рынка безопасного продовольствия, очерчены основные факторы замедления развития украинского рынка безопасного продовольствия и определены основные направления его развития.

Научная новизна. Доказано, что усовершенствование информационно-аналитической системы мониторинга формирования и развития рынка безопасного продовольствия путем гармонизации с мировым законодательством будет способствовать определению основных направлений развития рынка безопасного продовольствия в Украине.

Практическая значимость. На основании проведенного исследования современного состояния рынка безопасного продовольствия предложены рекомендации по стратегиям развития предприятий в условиях эколого-экономического развития Украины.

Ключевые слова: рынок безопасного продовольствия, органическое производство, экологическое хозяйство, гармонизация мирового законодательства.

Objective. The aim of article is to investigate current state of regulation of safe food market both in world economy and in Ukraine.

Methods. In process of investigation there have been used methods of logistic analysis, dialectic, complex system approach (by investigation of methodological basis); dialectic approach (by consideration and analysis of market regulation factors in interrelation and development).

Results. There was analyzed current state of regulation of safe food market; there were defined main factors of brakeage in development of Ukrainian safe food market and main directions of its development.

Scientific novelty. There was proved that improvement of information-analytical system of monitoring, formation and development of safe food market by means of harmonization of world legislation, it will contribute to determination of main directions of safe food market development in Ukraine.

Practical value. *On the grounds of carried out investigation of current state of safe food market there have been suggested recommendations concerning development strategy of enterprises under conditions of ecological-economic development of Ukraine.*

Key words: *safe food market, organic production, ecological economy, harmonization of world legislation.*

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук,
проф. Малигіною Валентиною Дмитрівною.
Дата надходження рукопису 26.06.2013 р.